

Науково-теоретичний журнал

Наука й економіка

**Хмельницького
економічного університету**

Випуск 2 (14)

Наука й економіка

Науково-теоретичний журнал

Хмельницького економічного університету

Випуск 2 (14), 2009 р.

Заснований у жовтні 2005 року
Засновник — ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

Затверджено рішенням Вченої ради ХЕУ
протокол № 6 від 30 серпня 2005 р.
Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ХЕУ
протокол № 3 від 29 січня 2009 р.

Головний редактор

БРИНДЗЯ Зіновій Федорович, д. е. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Заступники головного редактора

СМОЛЕНЮК Руслан Петрович, к. е. н.

Відповідальні за випуск

РОМАНЮК Вадим Васильович, к. т. н.

БРОЖЕНКО Валентина Олександрівна

Редакційна колегія

Алексеєнко Л. М., д. е. н., доцент
Буян І. В., д. е. н., професор
Гринчуцький В. І., д. е. н., професор
Данюк В. М., к. е. н., професор
Кужельний М. В., д. е. н., професор
Кулинич О. І., д. е. н., професор
Мельник В. Г., к. е. н., професор
Осадець С. С., д. е. н., професор
Пушкар М. С., д. е. н., професор
Буряк Л. Д., к. е. н., професор
Поддєрьогін А. М., к. е. н., професор
Федорович Р. В., к. е. н., професор
Стельмашук А. М., д. е. н., професор

Луців Б. Л., д. е. н., професор
Штабальок П. І., к. ф.-м. н, доцент
Кулинич Р. О., к. е. н., доцент
Бойчук А. А., к. е. н.
Рибак І. В., к. і. н., професор
Синчак В. П., к. е. н., доцент
Смоленюк П. С., к. е. н., професор
Щепанський Е. В., к. е. н., доцент
Длугопольський О. В., к. е. н., доцент
Кокодій Ю. В., к. п. н., доцент
Малиняк Б. С., к. е. н.
Романюк В. В., к. т. н.

Усі права захищені. Передрук і переклади дозволяються лише зі згоди автора та редакції.
Редакція не завжди поділяє думку автора й не відповідає за фактичні помилки, яких він припустився.

Адреса редакції: 29008, Україна, м. Хмельницький, вул. Кам'янецька, 159/2

Контактні телефони: 8(0382) 67-01-33, тел./факс 67-01-43

Електронна пошта: naukaiekonomica@kheu.km.ua

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації

КВ № 10787 від 26 грудня 2005 р.

Наукові статті, опубліковані в журналі, зараховуються як фахові в галузі економічних наук
(Постанова ВАК України від 13.02.08 № 3-05/2)

ISSN 2072-6791

© ПВНЗ «Хмельницький економічний університет», 2005
© Редакція журналу "Наука й економіка", 2005

В. Ю. ПОДЧЕСОВА, В. Ю. КАСЬЯНОВА, О. О. КАПУСТЕНКО
ЕКСПАНСІЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ ТА ЇЇ ВПЛИВ
НА БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ 57

П. С. СМОЛЕНЮК
СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СТАНУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 61

Ю. Ю. ЯРМОЛЕНКО
ВРЕГУЛЮВАННЯ БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПДВ:
ВИТОКИ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ 67

О. С. ЯЦЮК
ОБҐРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ ЕТАПІВ ВЕНЧУРНОГО
ФІНАНСУВАННЯ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА 74

ОБЛІК І АУДИТ

А. А. КОСТЯКОВА
УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НАКЛАДНИХ ВИТРАТ 80

М. Р. ЛУЧКО, М. М. ШЕСТЕРНЯК
ОБЛІК СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 85

А. В. ЧЕБАНОВ
СУТНІСТЬ, МЕТОДИ І РОЛЬ ОБЛІКУ ЗАТРАТ ВИРОБНИЦТВА 90

МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ

Т. В. БІЛУРУС
КОУЧІНГ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
УПРАВЛІНСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ 96

М. М. ГУЗЬ
УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ БАНКУ
В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ 99

Н. С. КОЙДАН
КОНЦЕПЦІЯ МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ 103

показників від операційної діяльності підприємства не сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень, так як приблизні, неточні дані про витрати роблять неефективною систему контролю та аналізу на відміну від ABC-методу.

Запропонована модель побудови ABC-методу на прикладі галузі рослинництва дозволить здійснювати оперативний контроль за накладними витратами, починаючи з моменту їх виникнення й до розподілу за об'єктами обліку витрат шляхом визначення фактора причинних зв'язків між об'єктами обліку та витратами. Даний метод обліку та контролю витрат може застосовуватися у поєднанні із позамовним та попроцесним методами обліку витрат.

Список використаних джерел

1. Іщенко Я.П. Непрямі витрати на підприємствах АПК: методи обліку та розподілу / Я.П. Іщенко // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 3. – С. 24-31.
2. Сук Л.К. Методичні рекомендації з обліку витрат і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств / Сук Л.К., Сук П.Л., Мельничук Б.В. // Облік і фінанси АПК. – 2006. – № 5. – С. 15.
3. Сук П.Л. Облік витрат, що підлягають розподілу / П.Л. Сук // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2005. – № 13 (142). – С. 8 – 14.
4. Юрченко К. Методика розподілу непрямих витрат виробництва / К. Юрченко // Вісник Податкової служби України. – 2001. – № 39. – С. 59 – 63.
5. Друри К. Управленческий и производственный учет : [пер. с англ.] / Друри К. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 560 с.
6. Ермакова Н.А. Контрольно-информационные системы управленческого учета / Ермакова Н.А. – М. : Экономистъ, 2005. – 296 с.
7. Соколов А.Ю. Управленческий учет накладных расходов / Соколов А.Ю. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 448 с. : ил.
8. Улина Г.В. Функциональный метод учета затрат / Г.В. Улина // Финансовый бизнес. – 2003. – № 5. – С. 26.
9. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : [затв. наказом Міністерства аграрної політики України від 18 травня 2001 р. № 132] // Баланс-Агро. – 2001. – № 6 (30).
10. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский управленческий учет : [учеб. для вузов] / Ивашкевич В.Б. – М. : Экономистъ, 2006. – 618 с.
11. Шим Дж. К. Методы управления стоимостью и анализа затрат : [пер. с англ.] / Дж. К. Шим, Дж. Г. Сигел. – СПб. : Пергамент, 1998. – 496 с.
12. Cooper R. Five Steps to ABC System Design / R. Cooper // Accountancy. – 1990.

УДК 657.24; 06.05

М. Р. ЛУЧКО
М. М. ШЕСТЕРНЯК

ОБЛІК СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В статті розглянуто актуальні питання обліку спільної діяльності в Україні. В даному контексті запропоновано механізм проведення обліку спільної діяльності в сучасних умовах.

Actual questions of accounting of joint activity in Ukraine are made out in the article. The present context proposes mechanism of accounting of joint activity in the modern conditions.

Вітчизняна система бухгалтерського обліку має свою специфіку, пов'язану із генезисом та реаліями сьогодення, що формує відповідність потребам ринкової економіки, проте не вирішує всіх проблем учасників господарських відносин і перешкоджає провадженню глобалізаційних процесів на макро- і мікрорівні.

В сучасних умовах користувачі фінансової звітності вимагають від бухгалтерського обліку чіткого відображення операцій, які здійснюють суб'єкти господарювання в процесі фінансово-господарської діяльності, а особливо при спільній діяльності, що породжує потребу адекватного відображення її в бухгалтерському обліку. Відповідно, основним завданням стає комплексне дослідження обліку спільної діяльності, обґрунтування методики його провадження за умов реформування та приведення вітчизняних стандартів у відповідність із міжнародними вимогами.

Деякі аспекти організації та методики обліку спільної діяльності знайшли своє відображення у працях вітчизняних вчених-економістів: В. Батіщева [1], Д. Дем'яненка [2], С. Голова [3], Н. Яновської [4; 5], Т. Жолобчук [6], І. Чалого [7], Т. Онищенко [8]. Проте дані напрацювання носять фрагментарний характер та є односторонніми і дискусійними.

Станом на сьогодні, організація бухгалтерського обліку регулюється ЗУ від 16.07.99 р. "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [9], який передбачає регулювання бухгалтерського обліку в напрямку гармонізації з міжнародними стандартами фінансової звітності. Саме даний Закон встановлює основні принципи бухгалтерського обліку та визнає його дані базовими для складання будь-якої звітності. Окрім цього, порядок ведення бухгалтерського обліку спільної діяльності визначають П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції", План рахунків бухгалтерського обліку, Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджені Наказом Міністерством фінансів України та інші нормативно-правові акти.

Так, В. Батіщев та Д. Дем'яненко висвітлюють облік спільної діяльності як зі створенням, так і без створення юридичної особи. Проте їх дослідження, на наш погляд, обмежуються нормативно-правовими актами та чинним законодавством, і, відповідно, наукової визначеності дана проблематика не набуває [1, 2].

В свою чергу, С. Голова зосереджує увагу на веденні обліку спільної діяльності, однак висвітлює його згідно з міжнародними стандартами, не пропонуючи використовувати дану методику у вітчизняній теорії та практиці [3].

Н. Яновська у своїй науковій праці здебільшого дає коментар законодавчої бази щодо бухгалтерського обліку спільної діяльності, не пропонуючи при цьому власної методики його проведення [4, 5].

Аналогічне висвітлення обліку спільної діяльності набуває і в дослідженнях Т. Жолобчук, яка також обмежується висвітленням загальновідомих канонів [6].

І. Чалий, порівнюючи вітчизняні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, які регулюють облік спільної діяльності, зазначає, що законотворці у П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції" допускають значні помилки, внаслідок чого виникають дискусії щодо відображення фінансових інвестицій на 14 рахунку "Довгострокові фінансові інвестиції". Отже, І. Чалий прогресивніше досліджує облік спільної діяльності, акцентуючи увагу на використанні рахунків бухгалтерського обліку. Окрім цього, вчений зауважує, що вклади в спільну діяльність не є фінансовими інвестиціями, що на наш погляд, є правильним і підтверджується чинним законодавством [7].

Практики, зокрема Т. Онищенко, висвітлюють особливості податкового та бухгалтерського обліку з урахуванням вимог національних стандартів, наводячи при цьому конкретний приклад відображення спільної діяльності на рахунках бухгалтерського обліку з метою зменшення трудомісткості його ведення [8].

Варто зазначити, що облік спільної діяльності набув значного дослідження у роботах таких вчених-практиків: В. Резнікова [10], Н. Радченко [11], Т. Ноур [12], В. Шеломкова [13], І. Даниленко [14], З. Клепай [15], А. Нефьодова [16], М. Кондзелки [17], Н. Борщ [18], В. Дмитрієва [19], І. Шинкаренко [20], І. Журавської [21], – проте їх праці здебільшого торкаються проблем правового регулювання, особливостей оподаткування та провадження спільної діяльності, а облік взагалі залишається поза увагою.

Відповідно теоретичний аналіз наукового доробку наведених науковців переконливо

свідчить, що більшість праць зосереджено не на методиці здійснення обліку спільної діяльності, а на констатації положень національних і міжнародних стандартів, ЦКУ та Плану рахунків бухгалтерського обліку без запровадження власних, науково обґрунтованих висновків щодо доцільності використання тих чи інших рахунків в контексті провадження спільної діяльності. Відповідно, така ситуація породжує об'єктивну необхідність глибшого дослідження ведення обліку спільної діяльності в сучасних умовах.

Відмітимо, що спільна діяльність у вигляді спільно контрольованих операцій пов'язана з використанням активів та інших ресурсів її учасників, а не із створенням відокремлених від них корпорацій. Кожен контролюючий учасник використовує власні основні засоби, утримує власні запаси, здійснює власні витрати та зобов'язання, залучає власні кошти. Угода про організацію такої спільної діяльності, зазвичай, передбачає способи розподілу між її учасниками виручки від реалізації продукції, що є результатом спільної діяльності, та будь-яких спільних витрат.

У обліку така спільна діяльність може відобразитися одночасно з подібною діяльністю контролюючого учасника. В свою чергу, у міжнародній практиці окремий бухгалтерський облік спільно контрольованих операцій не ведеться, а фінансові звіти щодо них не є обов'язковими, проте їх можна використовувати для оцінки результатів спільної діяльності.

Спільною діяльністю на основі спільно контрольованих активів є спільне володіння контролюючими учасниками активами, внесеними або придбаними для використання у спільній діяльності. При цьому, кожен із учасників бере на себе узгоджену частку здійснених витрат та може отримувати частку результатів використання активів. Частку майбутніх економічних вигід він контролює через свою частку спільно контрольованих активів. Переважно така спільна діяльність полягає в спільному контролі за об'єктом нерухомості.

Бухгалтерський облік цієї діяльності обмежується такими витратами, які були спільно здійснені контролюючими учасниками та розподілені між ними згідно з договором. Окрім цього, фінансовий звіт щодо спільної діяльності можна не формувати. Проте, контролюючі учасники у власних (окремих) фінансових звітах зазначають свою частку в спільно контрольованих активах, свою частку зобов'язань, понесених спільно з іншими контролюючими учасниками, дохід від продажу продукції спільної діяльності одночасно з його часткою у витратах такої діяльності.

В свою чергу, до спільно контрольованих підприємств відносять спільну діяльність, яка передбачає створення нового суб'єкта господарювання, в якому кожен контролюючий учасник має визначену частку. Такий суб'єкт господарювання здійснює свою діяльність так само, як й інші суб'єкти господарювання, за винятком того, що контрактна угода між контролюючими учасниками встановлює спільний контроль за економічною діяльністю цього суб'єкта господарювання [24]. Практично даний варіант спільної діяльності в Україні визначено у §2 глави 77 ЦКУ як просте товариство [22]. Так само, як і у простому товаристві в Україні, спільно контрольована господарська одиниця за кордоном контролює активи спільної діяльності, приймає зобов'язання, несе витрати та отримує дохід.

Водночас, кожен контролюючий учасник спільно контрольованого суб'єкта господарювання, так само як і учасник простого товариства в Україні, згідно з п.25 МСБО 31 "Фінансова звітність про частки у спільних підприємствах" (далі МСБО-31) має право на отримання частки результатів діяльності спільно контрольованого суб'єкта господарювання. При цьому, такий суб'єкт господарювання згідно з п.28 даного стандарту веде власні облікові реєстри, а також складає і подає фінансові звіти, як і інші суб'єкти господарювання згідно з Міжнародними стандартами фінансової звітності [24].

Але, на відміну від правил обліку операцій спільної діяльності, визначених згідно з п.19 П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції", затвердженого наказом МФУ від 26.04.2000 р. (далі П(С)БО-12), які забороняють відображати фінансовими інвестиціями активи, задіяні у спільній діяльності [25], внески, внесені у спільно контрольований суб'єкт господарювання, включаються до облікових реєстрів контролюючого учасника та визнаються в його фінансових звітах як інвестиції. Однак, просте товариство, що є в Україні самостійним

суб'єктом господарювання, і одночасно не визнається юридичною особою, зумовило виникнення проблем у вітчизняному бухгалтерському обліку операцій спільної діяльності.

До того ж, у П(С)БО-12 не передбачено створення спільно контрольованого суб'єкта господарювання. Спільна діяльність у вітчизняній практиці здебільшого повинна обмежуватися на юридичному правомірному ґрунті тільки об'єднанням внесків учасників. Тобто, спільно контрольованим суб'єктом господарювання в Україні фактично є просте товариство.

Проте, просте товариство, яке не є юридичною особою, не має можливості застосовувати правила обліку, визначені П(С)БО-12 для спільних підприємств (юридичних осіб), аналогічні нормам МСБО-31, якими визначено порядок обліку діяльності спільно контрольованого суб'єкта господарювання. Однак, якщо вітчизняні підприємства здійснюватимуть два інших види спільної діяльності, поширені у міжнародній практиці, то П(С)БО-12 може бути використано повною мірою.

Варіанти спільної діяльності на основі спільних контрольованих операцій або спільно контрольованих активів є також характерними і для вітчизняних підприємств. Але, оскільки в основному вони не пов'язані з об'єднанням внесків учасників спільної діяльності, особливості законодавчого регулювання спільної діяльності, визначені Цивільним Кодексом України для простого товариства, на них не поширюються [22].

В контексті даного дослідження зауважимо, що бухгалтерський облік операцій спільної діяльності завжди є об'ємною за обсягами роботою. Трудомісткість даного процесу було знижено внаслідок прийняття П(С)БО-12, яким визначено порядок обліку фінансових інвестицій, і нівельовано складання окремого балансу спільної діяльності. Отже, баланс спільної діяльності можна скласти за бажанням її учасників. Однак, повне дотримання положень даного стандарту щодо ведення бухгалтерського обліку спільної діяльності є не завжди можливим.

Щодо обліку спільної діяльності, то варто зазначити, що специфічним завданням обліку спільно контрольованих операцій є облік доходу, отриманого від реалізації спільно виготовленої продукції, та його розподіл між учасниками. Окрім того, варто зазначити, що спільна діяльність може бути збитковою, отже необхідно висвітлювати облік припинення спільної діяльності, або ж її ліквідації за умови досягнення спільної мети.

Отже, враховуючи провадження спільної діяльності в контексті проведеного нами дослідження, пропонуємо виокремити наступні етапи її здійснення і, відповідно, включати:

- 1) облік внесків до спільної діяльності;
- 2) облік фінансово-господарських операцій в частині здійснення спільної діяльності;
- 3) облік фінансових результатів від спільної діяльності;
- 4) облік операцій з припинення спільної діяльності (як при отриманні збитків, так і при досягненні спільної мети за умови одержання прибутку).

Відповідно, усі запропоновані облікові аспекти механізму провадження спільної діяльності ілюструє рис. 1.

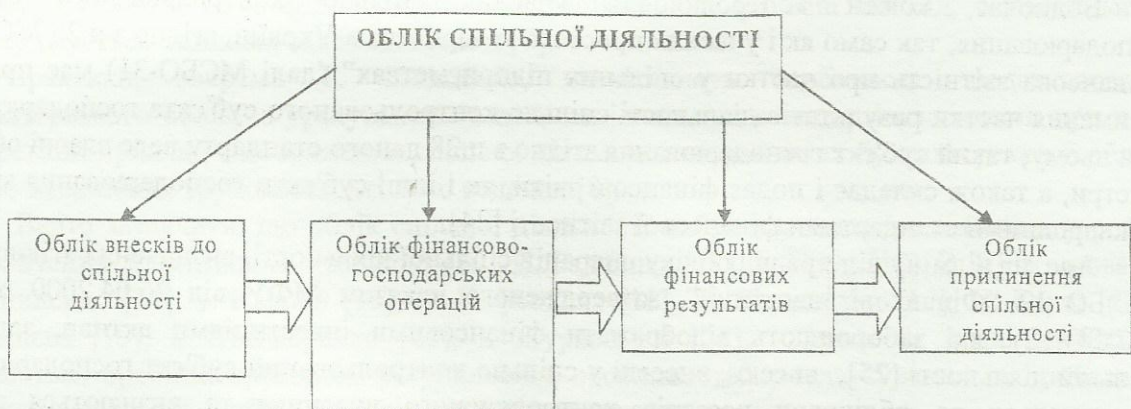

Рис. 1. Схема обліку спільної діяльності

Вважаємо, що запропонована нами етапізація систематизує методику ведення обліку спільної діяльності у теоретичному та практичному планах.

Список використаних джерел

1. Батіщев В. Спільна діяльність: український варіант / Володимир Батіщев, Дмитро Дем'яненко // Бухгалтерія. – 2003. – № 10(529). – С. 52 – 73.
2. Дем'яненко Д. Організація спільної діяльності без створення юридичної особи / Дмитро Дем'яненко // Бухгалтерія. – 2003. – № 10. – С. 34 – 40.
3. Голов С. Облік спільної діяльності за МСБО / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2000. – № 8. – С. 40 – 49.
4. Яновська Н. Спільна діяльність: новації оподаткування / Н. Яновська // Податки та бухгалтерський облік. – 1999. – № 46. – С. 23 – 29.
5. Яновська Н. Спільна діяльність: новації бухгалтерського обліку / Н. Яновська // Податки та бухгалтерський облік. – 2000. – № 29. – С. 19.
6. Жолобчук Т. Спільна діяльність: розподіл прибутку (збитків), ліквідація / Тетяна Жолобчук // Головбух. – 2003. – № 13 (219). – С. 37 – 40.
7. Чалий І. БО СД: ? (Проблеми бухобліку спільної діяльності) / Іван Чалий // Бухгалтер. – 2002. – № 45 (189). – С. 46.
8. Онищенко Т. Спільна діяльність: податковий та бухгалтерський облік / Т. Онищенко // Податки та бухгалтерський облік. – 2001. – № 52. – С. 23 – 40.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верхов. Радою 16 липня 1999 р. № 996 -XIV]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
10. Резнікова В.В. Окремі питання правового регулювання бухгалтерського обліку та оподаткування спільної господарської діяльності в Україні / Вікторія Вікторівна Резнікова // Вісник Хмельницького Інституту регіонального управління та права: наук. часопис. – 2004. – №3 (11). – С. 131 – 136.
11. Радченко Н. Спільна діяльність без створення юридичної особи / Наталя Радченко // Головбух. – 2001. – № 51 (153). – С. 51 – 57.
12. Ноур Т. Спільна діяльність: правові аспекти / Тетяна Ноур // Баланс. – 2004. – № 11 (501). – С. 41 – 46.
13. Шеломков В. Совместная деятельность – проблемы и решения / В. Шеломков // Экспресс-анализ законодательных и нормативных актов. – 1999. – № 32. – С. 7.
14. Даниленко І. Механізм залучення іноземних інвестицій. Спільна діяльність без створення юридичної особи за участю нерезидента / Ірина Даниленко // Юридическая газета. – 2005. – № 22 (58), 28 ноября.
15. Клепай З. Сумісна так сумісна: ділити можна тільки результат / Зінаїда Клепай // Бухгалтерія. – 2001. – № 18/2 (433). – С. 32 – 33.
16. Нефьодов А. Сумісна діяльність без створення юридичної особи / Андрій Нефьодов // Бухгалтерія. – 2001. – № 11 (426). – С. 85 – 87.
17. Кондзелка М. Оподаткування спільної діяльності: тільки один раз / Мар'яна Кондзелка // Дебет – Кредит. – 2003. – № 37. – С. 22 – 23.
18. Борщ Н. Оподаткування спільної діяльності з нерезидентом / Н. Борщ // Податки та бухгалтерський облік. – 2002. – № 34 (488). – С. 37 – 44.
19. Дмитрієв В. Спільна діяльність, але не спільне підприємство / В. Дмитрієв // Податки та бухгалтерський облік. – 2002. – № 74. – С. 41 – 43.
20. Шинкаренко І. Спільна діяльність: учаснику на замітку / Ірина Шинкаренко // Бухгалтерія. – 2002. – № 14/2 (481). – С. 20 – 25.
21. Журавська І. Спільна діяльність з нерезидентом: які податки утримуємо? / Інна Журавська // Бухгалтерія. – 2002. – № 14/2 (481). – С. 30 – 31.
22. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – С. 356.

23. Про оподаткування прибутку підприємств [Електронний ресурс] : закон України : [прийнято Верхов. Радою 22 травня 1997 р. № 283/97]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
24. МСБО 31 “Частки в спільних підприємствах” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.kmu.gov.ua.
25. П(С)БО 12 “Фінансові інвестиції” : [затв. Наказом Міністерства фінансів України 26 квітня 2000 № 91]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
26. Спільна діяльність : [зб. систем. законодавства / упоряд., ред. Батіщев В.]. – Бухгалтерія. – 2007. – № 9. – 228 с.

А. В. ЧСБАНОВ

УДК 338

СУТНІСТЬ, МЕТОДИ І РОЛЬ ОБЛІКУ ЗАТРАТ ВИРОБНИЦТВА

В статті висвітлено питання сутності затрат в системі виробництва. Дано визначення затратам в бухгалтерському розумінні та в економічному тлумаченні. Охарактеризовано сутність валових затрат виробництва та обігу в системі податкового обліку. Показано напрями розподілу обліку затрат за місцями їх виникнення та центрами відповідальності, а також за об'єктами калькуляції.

The article covers cost essence problem. It gives an accounting-minded and economic-minded definition of cost. The article describes the essence of both production gross expenditure and tax accounting. It focuses on some trends of cost accounting sharing according to the places of their origin and centres of responsibility, as well as costing facilities.

Постановка проблеми. Об'єктивні умови жорсткої конкуренції, що пов'язані з активним впровадженням ринкових механізмів в управління підприємницькою діяльністю суб'єктів господарювання, вимагають, перш за все, підтримання високої власної конкурентної позиції. За цих обставин значно зростає роль обліку затрат, калькулювання і аналізу собівартості виробництва. Саме виняткова увага до інформації та її аналізу сприяє виробленню обґрунтованих пропозицій для прийняття об'єктивних і ефективних управлінських рішень. Важливість вирішення існуючих проблем визначає актуальність теми даної статті.

Облік виробництва повинен забезпечити одержання достовірних даних про досягнутий його рівень, які необхідні для управління, контролю за дотриманням норм виробничого споживання засобів і предметів праці та живої праці з метою обчислення собівартості продукції та оцінки діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У розробку теорії і практики обліку затрат і калькуляції собівартості продукції значний внесок зробили В.С. Рудницький, І.О. Белий, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, В.Г. Лівник, В.В. Сопко, Л.К. Сук, П.Т. Саблук, Л.С. Шатковська, В.О. Шевчук, В.П. Ярмоленко та інші.

Проте в теорії залишаються дискусійні положення щодо складу затрат і порядку їх обліку, аналізу і аудиту, а практика не має однозначних рішень з питань обліку виробництва продукції. Для одержання своєчасної й вірогідної інформації про затрати на виробництво слід раціонально організувати систему обліку прямих і непрямих виробничих затрат. Вона повинна забезпечити швидке одержання точних і об'єктивних даних про затрати за окремими підрозділами, видами продукції, економічними елементами й статтями собівартості.

Необхідно визначити склад затрат, що включаються до собівартості продукції, згрупувати їх для здійснення планування та обліку. Це дозволить забезпечити процес обліку і об'єктивного аналізу затрат, приймати обґрунтовані, економічно виважені рішення щодо зниження затрат на виробництво, збільшення виходу продукції, підвищення ефективності діяльності.

Запровадження національних стандартів бухгалтерського обліку не завжди відповідає новим вимогам виробництва. Залишаються нез'ясованими питання обліку затрат, обчислення